

37. Uhorské mestá na začiatku 19. storočia

Pohľad na stredoveký Prešov

Centrami spoločenského života sa stávajú v tejto dobe ..... , do ktorých sa sťahujú vo veľkej miere predstavitelia ..... , ktorí opúšťajú svoje stredoveké sídla.

Pod tlakom ..... zmien dochádza aj k zmenám vplyvu jednotlivých miest.

Najvýznamnejšie stredoveké mestá -

..... mestá, ktorým výsadné postavenie medzi ostatnými mestami zaručovali

..... strácajú svoj vplyv a postavenie.

Niektoré šľachtické

mestá sa zmenili na ..... Vplyv však získavajú mestá,

Košice na prelome 19. a 20. storočia

Od konca ..... stor. dochádza k výrazným zmenám usporiadania uhorskej spoločnosti. Postupne upadá moc ..... a ..... a čoraz viac sa presadzuje tretí ..... , v ktorom malo najsilnejšie postavenie ..... a

Koniec ..... storočia sprevádzajú významné ..... zmeny.

Významnou spoločenskou skupinou sa stávajú ..... , ktorí v období stredoveku patrili k .....

Mení sa aj postavenie miest, z ktorých niektoré strácajú stredoveké .....

Niektoré mestá sa dokonca menia na .....

Najvýstižnejším prejavom ..... zmien miest je búranie ..... , ... a nové .....

V mestách vyrastajú aj nové stavby, ktoré slúžia hlavne k ..... ; patrili k nim ..... , ... a .....

Moderný mestský život priniesol so sebou aj zmeny v ..... , v ktorej trendy určoval ..... , ... a .....

K modernému životu patrilo aj moderné bývanie, v ktorom smer postupne určovali ..... , ... a nakoniec .....

..... ktoré sa orientovali na ..... a ktoré sa tak stali aj strediskami

So zmenami v spoločnosti, ktorá sa postupne mení z ..... na ..... , ... mení sa aj .....

Prešov v 19. storočí

Prešov patril v priebehu 19. storočia ku kultúrnym centrom Habsburskej monarchie. Predošlé storočie nechalo mesto v troskách a dlhoch. Aj keď sa Prešov postupne zotavoval, už nikdy sa mu nepodarilo nadviazať na obdobie slávy a prosperity v stredoveku. Počet obyvateľov stúpala len pomaly. V roku 1863 žilo v meste 10300 ľudí. V roku 1900 ich bolo 14 447, z toho 1349 bolo vojakov. Prešov patril medzi tzv. trojjazyčné mestá, v ktorých boli rozšírené ..... a ..... Aj Prešov prechádzal modernizáciou. Začala výstavba mestskej kanalizácie a prvej vodnej elektrárne, ktorá napájala aj verejné osvetlenie. V roku 1870 začala fungovať železničná trať Prešov – Košice a od roku 1893 aj Prešov – Bardejov. Riešili sa aj problémy so zásobovaním pitnou vodou. V roku 1857 začala výstavba mestského vodovodu, ktorý začal fungovať v roku 1906. Neprijemnou súčasťou histórie mesta v 19. storočí bol aj rozsiahly požiar, ktorý zničil väčšinu budov, ale po ňom nasledoval čulý stavebný rozmach.

1. Zisti, ako prezývali Prešov v 19. storočí.
.....
2. Pokús sa nájsť, prečo bola postavená Neptúnova fontána.
.....
.....
3. Originál reliéfu, ktorého fotka je na stránke sa nachádza v Prešove. Čo zobrazuje reliéf a prečo? Kde sa budova s touto výzdobou nachádza?
.....
.....
.....

a .....
plán miest. Klasickými prejavmi týchto zmien sú:
1) .....
2) .....
3) .....
a 4) .....
Dôležitou zmenou je aj materiál, ktorý sa používa pri stavbe domov. .... je nahradené trvácnejším .....

Do plánov miest sa dostáva aj typ stavieb, ktoré boli bežnou súčasťou starovekých ..... miest. Týmto stavbami sú ..... budovy - ..... a ..... Veľkej obľube sa tešia ....., ktoré sa stavajú centrami ....., ... a ..... života. Spoločenskú funkciu v mestách plnili aj .....

Zmenami prechádza aj životný štýl ....., u ktorých sa veľkej obľube tešili rôzne ....., kde ľudia hľadali pokoj od rušných ulíc miest.

Spoločenské, kultúrne, politické a ekonomické zmeny zasiahli v 18. a na začiatku 19. storočia aj oblasť ..... Do našich miest sa šíri ....., ktorá je vzorom hlavne pre dámy. Pánska móda bola ovplyvnená novinkami z ..... V Uhorsku bola však najobľúbenejšia ..... móda.

Moderný životný štýl zasiahol aj ....., v ktorých sa v krátkom období vystriedali 3 prúdy - ..... a nakoniec .....

Sad Janka Kráľa v Bratislave, ktorý vznikol v roku 1775 a je najstarším verejným parkom v strednej Európe a jeden z najstarších na kontinente

Dámska a pánska móda v 19. storočí